

Poufne vs. anonimowe kanały zgłoszeniowe dla sygnalistów

- zalety i wady obu modeli

Zgłoszenia poufne	Zgłoszenia anonimowe
<i>Zalety</i>	<i>Zalety</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększona wiarygodność zgłoszeń – sygnaliści podają swoje dane, co ogranicza liczbę fałszywych lub nieuzasadnionych zgłoszeń. • Komunikacja z sygnalistą zwykle nie stanowi problemu, dzięki czemu można realizować obowiązki prawne związane z przekazywaniem mu informacji. • Ułatwiona komunikacja – możliwość bezpośredniego kontaktu z sygnalistą, co pozwala na uzyskanie dodatkowych informacji lub wyjaśnień. Możliwość poznania kontekstu zgłoszenia. Pełniejszy obraz sytuacji. • Możliwość objęcia sygnalisty ochroną przed działaniami odwetowymi. • Większe możliwości w zakresie wsparcia sygnalisty (np. zapewnienie pomocy psychologicznej). • Mamy szeroki wybór potencjalnych kanałów zgłoszeniowych. • Poufny model będzie lepszy w organizacjach o wysokim poziomie zaufania, gdzie pracownicy czują się bezpieczni zgłaszając nadużycia, jeśli zapewniona jest ochrona ich tożsamości. • Zgłoszenia poufne promuje polska ustawa o ochronie sygnalistów, jak i dyrektywa UE, którą ona wdraża.	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie anonimowości to najbardziej fundamentalny poziom ochrony sygnalisty uniemożliwiający podejmowanie przeciwko niemu działań odwetowych (obawa przed odwetem jest jednym z głównych czynników zniechęcających do sygnalizowania). • Anonimowość chroni sygnalistę przed ewentualnym napiętnowaniem społecznym w razie negatywnego stosunku otoczenia do instytucji whistleblowingu (obawa o tego typu reakcję jest jednym z głównych czynników demotywujących do sygnalizowania). • Łatwiejsze zgłaszanie problemów w atmosferze strachu – w organizacjach, gdzie istnieje niski poziom zaufania do kadry zarządzającej, anonimowość daje pracownikom większą swobodę działania. • Daje szansę na otrzymanie większej liczby zgłoszeń w stosunku do modelu opartego o poufność. • Ograniczenie części barier psychologicznych związanych z dokonaniem zgłoszenia. • Większe prawdopodobieństwo otrzymania informacji o szczególnie poufnym charakterze (np. o zмовie części członków organizacji z grupą przestępczą; nadużycia na najwyższym szczeblu organizacyjnej hierarchii itp.). • Istnieje spora szansa ujawnienia przez sygnalistę swojej tożsamości na dalszym etapie sprawy (po zbudowaniu zaufania). • Silnym argumentem za zgłoszeniami anonimowymi jest fakt, że w świetle badań znaczna część zgłoszeń sygnalistów ma charakter informacji anonimowej. • Otwarcie na zgłoszenia anonimowe to czytelny sygnał dla pracowników, że firma rzeczywiście jest zainteresowana zgłoszeniami, a nie zamierza prowadzić „polowania” na sygnalistów.

	<ul style="list-style-type: none"> • Anonimowy model jest korzystny w organizacjach o niskim poziomie zaufania, gdzie istnieje obawa przed represjami, a pracownicy mogą nie wierzyć, że ich dane będą odpowiednio chronione. • Anonimowości zgłoszeń wymagają niektóre regulacje, m.in. przepisy dotyczące zgłaszania nieprawidłowości w związku z AML.
<i>Wady</i>	<i>Wady</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Znaczące bariery psychiczne hamujące przed dokonaniem zgłoszenia (obawa przed działaniami odwetowymi i stygmatyzacją). • Nierzadko spora doza nieufności w odniesieniu do realnego zapewnienia poufności. • Istotne ryzyko wystąpienia działań odwetowych. • Pokusa i próby mające na celu ustalenie tożsamości sygnalisty przez osoby nieuprawnione do poznania jego tożsamości. • Na ogół zgłoszenia w modelu poufnym są rzadsze niż zgłoszenia anonimowe, więc organizacja traci potencjalnie sporo cennych informacji o nieprawidłowościach. • Trudności z zachowaniem pełnej poufności – w niektórych przypadkach, mimo procedur, dane sygnalisty mogą zostać ujawnione, np. w trakcie postępowania wyjaśniającego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudność w realnym zapewnieniu anonimowości (np. z uwagi na kontekst organizacji, w której może być łatwo określić kto mógłby dokonać takiego zgłoszenia, ale także z uwagi na różne inne pośrednie ślady, jak np. ślady cyfrowe). • Niższa jakość zgłoszeń. • Znaczące prawdopodobieństwo otrzymania zmanipulowanych informacji. • Większe prawdopodobieństwo otrzymania dużej liczby zgłoszeń nieprawdziwych (donosów). • Komunikacja z sygnalistą może okazać się dużym wyzwaniem lub być wręcz niemożliwa (to wpłynie m.in. na możliwości przekazania sygnaliście informacji o otrzymaniu zgłoszenia i zamknięciu sprawy). • Ośmielenie osób, które mają silną potrzebę odegrania się na kimś lub zaszkodzenia innym. • Ograniczenie w wyborze kanałów zgłoszeniowych (np. rozmowa bezpośrednia w zasadzie wyklucza anonimowość). • Utrudnienie postępowań wyjaśniających lub wręcz uniemożliwienie jego zakończenia (brak możliwości współpracy z sygnalistą). • Brak możliwości ochrony sygnalisty przed działaniami odwetowymi. • Utrudniona ocena prawdziwości zgłoszenia. • Negatywny wpływ na kulturę organizacji (niewłaściwie zakomunikowany system zgłoszeń anonimowych może zostać odczytany jako przejaw kreowania kultury podejrzliwości). • Zgłoszenia anonimowe relatywnie dobrze sprawdzają się w organizacjach o dojrzałej kulturze organizacyjnej i wysokim stopniu etyczności załogi. W niedojrzałych kulturach, a przede wszystkim we wrogo nastawionym środowisku, zgłoszenia anonimowe mogą stanowić czynnik dezintegrujący organizację.

